

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 60 K, na $\frac{1}{2}$ strani 40 K, na $\frac{1}{3}$ strani 20 K, na $\frac{1}{4}$ strani 10 K in na $\frac{1}{12}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 9. V Ljubljani, 15. maja 1909. Letnik XXVI.

Obseg: Gospodarskopoučni izlet slovenskih kmetovalcev na Češko. — Pozor pred zavrelko! — Vipavci, cepite zelen! — Zanemarjeno delo pri oskrbovanju travnikov. — Vprašanja in odgovori. — Kaj delajo naše podružnice. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Gospodarskopoučni izlet slovenskih kmetovalcev na Češko.

(Dalje.)

Kmalu nato se je naša ladja usidrala v pristanišču (glej pod. 38.), in stem smo končali to zelo zanimivo plovbo.

Med potom nas je gospod dr. Karel Viškovsky, deželni poslanec, ces. svetnik in ravnatelj tajništva češke sekcije dež. kult. sveta, ki nam je izdelal tudi načrt za vse potovanje na Češko in nam je bil dva dni ljubezniv in prijazen spremljevalec, večkrat fotografiral. Njegove izvrstno uspele slike kažejo podobe 30., 38 in 39.

Ko smo se izkrkali, nas je z iskrenimi besedami nagovoril melniški župan g. Vávra, ki nas je prišel pozdravit v spremstvu mestnega in okr. zastopa, g. glavarja dr. Brožke, oskrbnikov knezovih graščin gg. Deyla in Pičmana, ravnatelja vinarske šole g. Fořta itd. Ko ga je voditelj potovalcev zahvalil za pozdrav (glej podobo 39.) in za lepi sprejem, smo zasedli pripravljene kočije in smo se peljali v mesto, kjer nas je čakal

obed, kajti ostri, hladni veter na Veltavi nam je zbudil tek, dasi smo se med potom v restavraciji kneza Lobkovic v Nelahozevsi pri izbornem rovdniškem pivu prav dobro okrepčali.

Po skupnem obedu, ki so se ga udeležili tudi vsi gospodje, ki so nas spremlili iz Prage, zastopniki mesta, veleposestva, ravnatelj vinarske in sadjarske šole itd., smo se najprej podali v vinarsko in sadjarsko šolo (glej pod. 40.). Tam nas je pozdravil njen ravnatelj, priznani strokovnjak gospod Karel Fořt in nam je pojasnil namen ter zgodovino šole takole:

Vinarsko - sadjarska šola na Melniku je bila ustanovljena l. 1885., najprej kot enoletna, in se je pozneje izpremenila v dvoletno. Začetki so bili skromni, ker sta dali država in dežela le po 4000 K podpore za ustanovitev. Mesto Melnik je dalo

zavodu na razpolago skromno hišo, gole bregove nad reko Labo za napravo vinogradov in njive za ustanovitev vrtov in drevesnic. Šele po 10 letih obstanka se je s pomočjo države in dežele sezidalo novo, pripravnije poslopje za šolo in za postajo za porabo sadja. Stalni deželni letni prispevek znaša sedaj

Podoba 38. V melniškem pristanišču.

4000 K in državni 5000 K. — Šolo upravlja kuratorij.

Poslopje za tehnično porabo sadja so dali novo-ustanovljenemu sadjarskemu društvu na razpolago, ki je s podporo 100.000 K postajo opremilo s potrebnimi stroji in z drugim inventarjem. Podpora je bila podeljena pod pogojem, da podjetje, ki se je pri šoli društvenim potom osnovalo, ne sme biti dobičkarstvo, temveč da ima v prvi vrsti namen, učencem šole dati priliko, da se v porabi sadja v velikem slogu praktično izučijo in da se pri tem nauče sami presojeti, kateri način porabe sadja je najbolj pripraven in najbolj dobičkonosen.

Gospod ravnatelj nas je nato peljal v postajo za porabo sadja. Tam stoje veliki stroji za kuhanje povidljiv (povidlje = gosta sadna kaša) (glej pod. 41. in 42.). Povidlja izdelujejo posebno iz češpelj. Jeseni, kadar je tvornica v polnem tiru, jih izdelajo do 40 q na dan. Finejša povidlja se imenujejo franc. marmelada. To izdelujejo iz marelic, višenj, ribeza, agraza itd. Iz enakega sadja, dalje iz brushek in jabolk izdelujejo tudi sadno žolico (franc. gelée, beri želé) in sadne konzerve (v sladkorju vkuhanu sadje), ki jih naredijo do 5000 pločevinastih škatlic na dan.

Dalje je pri postaji velika sušilnica, ki posuši na dan 10 q sadja. Poleg sadja sušijo tudi zelenjad, ali jo tudi vkladajo v ocet itd. Za luščenje zelene graha imajo poseben, izviren ameriški stroj. Za izdelovanje sadnega špirta imajo dva stroja, za izdelovanje slivovice en stroj sestave „Dero“, ki drži (kotel) 330 l, in enega sestave „Vakum“, ki se, če se mu kapa zamenja z drugo, lahko rabi za rektifikacijski stroj za izdelovanje konjaka.

Vse te stroje goni parni stroj 12 konjskih moči. Sadje se pa vkuhava s soparom, ki ga dobavlja koznevalski parni kotel z 32 m² kurilne površine. Zanimivo je, kako se postaje poslužujejo posestniki. Vsak posestnik, ki sadje pripelje (opomniti je, da ima v tem kraju vsak kmet lep in velik sadni vrt), pove, kaj naj se naredi iz sadja. Postaja lahko vsak dan sprejme do 1000 q sadja.

Če je sadja veliko in če ima sveže sadje nizko ceno, se vsako jesen na razne načine porabi kakih 10.000 q (100 vagonov) sadja.

Posestniki pripeljejo sveže sadje, in če je tvornica v polnem teku, takoj lahko dobijo povidlja, sušeno sadje itd., kolikor jim gre po množini (teži) pripeljane sadja, tako da izdelke lahko takoj domu odpeljejo. To velja seveda le glede povidljiv, sušenega in konserviranega sadja; slivovica, sadno vino itd. se dobi šele čez nekaj mesecev.

Kuratorij pobira za izdelovanje takih trajnih izdelkov iz sadja tele pristojbine: za 1 kg povidljiv 10 h,

za 1 kg marmelade 20 h, za 1 l sadnega mošta 10 h, za 1 l desertnega (sladkega, močnega) mošta 20 h, za 1 l konjaka. (z davkom vred) 70 h, za 1 l slivovice tudi 70 h. Za sušenje zelenega graha in zelenjadi se plača po tem, kakšna je sirovina in kako pripravljeno si želi posestnik.

Za sušenje sadja se plačuje po 8 K za 100 kg suhega izdelka.

Ko smo si ogledali še šolsko poslopje in vrt, smo se podali v spremstvu g. ravnatelja v vinograd, ki se nahaja na strmem bregu nad izlivom Veltave v Labo. Vinograda ima zavod 2 ha, seveda še starega, ker na Češkem še ni trtne uši. Vendar so pa pripravljene na njo in imajo že ameriške matičnjake in trtnice. Trto vzgajajo tu na sličan način kakor na Kranjskem; režejo namreč na eno ali na več reznic (palcev) in na 1 napnec (šparon), samo da drže stari les nižji kakor pri nas, ker je treba jeseni trto z zemljo zagrniti.

Sade največ beli in črni burgundec, traminec, nemški rizling, torej same fine vrste. 2 ha površine ima šola še puste vinogradniške zemlje, kjer vsako leto zasade en del, da se učenci priučijo temu delu.

Zavod ima veliko klet (za 1000 hl vina) kjer se navadno šola 200 do 300 hl izbornega vina, ki na leto donša 8 do 10 tisoč kron. Vino smo imeli priliko pokusiti pri večerji. Bilo je izborno. Dosegajo pa tudi lepe cene, in sicer 100 do 300 K za 1 hl (100 l), ker ga skoraj vsega prodajo v buteljkah.

Poleg vinogradov ima šola lep sadni vrt (3 ha) in velike drevesnice, od koder na leto odda za 3000 do 4000 K drevesec. Tudi vrtnarstvo je lepo razvito, zlasti pridelovanje zelenjadi, ki je v melniški okolici, zlasti blizu Lovosic, jako razvito. Izvažajo se cele ladje, polne zelenjadi, daleč v Nemčijo. Ker pa šola vzdržuje mestne lepoticne vrtove (parke), goji seveda tudi vrtnarstvo.

Pri šoli je internat za 30 učencev. Učenci se sprejemajo vsako leto in plačujejo po 350 K na leto.

Za ta znesek dobivajo stanovanje, kurjavo, svečavo, hrano, zdravniško pomoč itd. Za revne učence je 7 štipendij po 200 K in 3 po 300 K.

Na zavodu deluje 5 stalnih in 4 pomožne učiteljske moči. Vodstvo zavoda je vzorno, za kar se ima zahvaliti izbornemu strokovnjaku g. Fořtu. Posebno pametna uredba na šoli je tudi ta, da imajo učenci enkrat ali večkrat na mesec ob navzočnosti kakega udeleženca učiteljskega zbora svoja posebna zborovanja. Pri takem zborovanju si volijo predsednika in zapisnikarja. En učenec predava potem kako strokovno ali poučno razpravo. Po nji se otvori debata in se pri tem postopa popolnoma parlamentarno.

Stem se učenci šolajo za samostojen in dostojen nastop v javnem življenju. —

Zahvalivši gospoda ravnatelja za prijazno razkazovanje vzornega zavoda, smo se podali najprej v melniški grad kneza Jurija Lobkovica, bivšega deželnega maršala (glavarja), ki je to zimo (1908—1909) preminul.

Pri tej priliki naj navedem nekaj podatkov o češkem vinstvu sploh.

Podoba 39. Voditelj slovenskih izletnikov B. Skalický odgovarja na pozdrav melniškega župana V. Vavre.

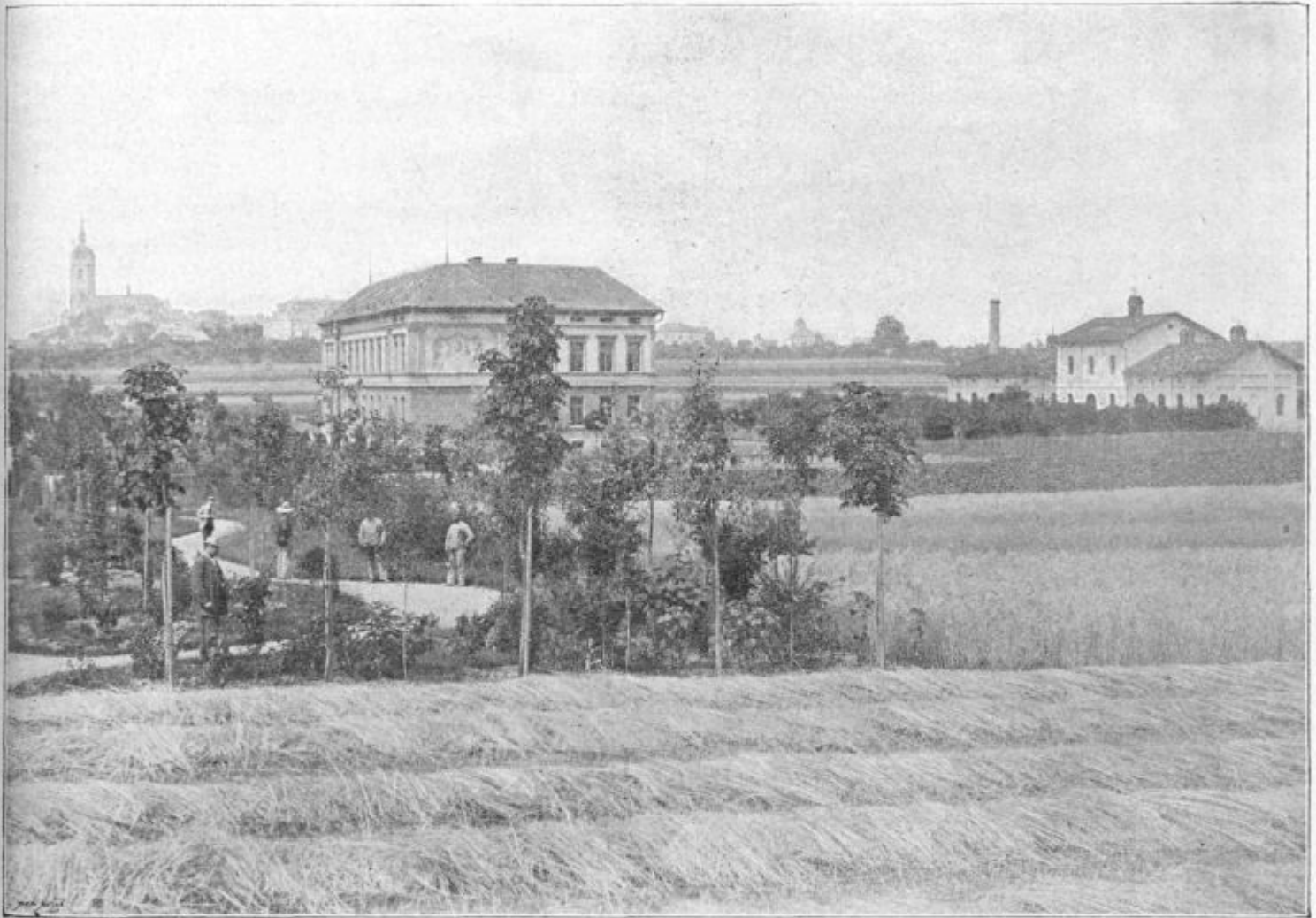
Ljudska kronika pravi, da se je na Češkem vinska trta pričela gojiti že v dobi prvega kristjanstva, torej okoli l. 874. Tedaj je baje soproga prvega kristjanskega češkega kneza Bořivoja, sv. Ljudmila, dobila trte z Moravskega in jih je zasadila v svojem rojstnem kraju Pšovnu, sedanjem Melniku, in sicer posebno s tem namenom, da bo vino pri roki za krščansko bogoslužbo.

Najbolj se je vinstvo razvilo pod češkim kraljem Karlom IV., ki mu Čehi zaradi njegovih velikih zaslug za domovino pravijo „otec vlasti“ (oče domovine).

Ta zelo izobraženi kralj, ki je tudi v Pragi ustanovil prvo srednjeevropsko univerzo, se je šolal na

imeli nalogo nadzorovati vinogradništvo, voditi urbarje vseh vinogradov in strogo kaznovati vsak pregrešek, zlasti pa poškodbo vinogradov in ponarejanje vina. Perkmojstri so celo določali cene vinu, puste, za vinograde sposobne vinogradniške lege so odkazovali pridnim posestnikom itd.; imeli so torej veliko veljavo.

Ni čuda, da se je vinogradništvo jako lepo razvilo. Še v 16. stoletju je bilo vinogradništvo na Češkem jako razvito in se je takrat pridelalo 600.000 čeških veder, to je okoli 500.000 hl vina na leto. Kranjska je pridelovala zadnji čas približno polovico tega. Po starih zaznamkih so dali nekteri dobro gojeni vinogradi do 40 hl vina na 1 ha, kar dokazuje, da so morali biti ti

Podoba 40. Vinarska in sadjarska šola v Melniku (na levi šotško postopje in vrt, na desni postaja za porabo sadja).

univerzi v Parizu in je s Francoskega pripeljal na Češko burgundsko trto (burgundec), ki se je od tod razširila po vsi Avstriji. Ker je bil kralj Karel IV. obenem nemški in rimski cesar, je tudi z Renskega trte vpeljeval.

Kralj Karel IV. je dal nasaditi zlasti v praški okolici velike vinograde, zlasti tam, kjer stoji sedaj predmestje Prage, ki se še danes imenuje Kraljevi vinogradi. Dalje je dal zlasti ob Labi in Veltavi s trtami zasaditi puste bregove.

S Francoskega in z Renskega je pripeljal umne vinogradnike, da so domačine učili trte gojiti.

S pomembno naredbo iz leta 1358. je kralj Karel IV. osvobodil nove vinograde skozi 12 let vsega davka, je ustanovil gorniške urade (perkmojstre), ki so

vinogradi v zelo dobrem stanju.

Najbolj upadlo je češko vinstvo vsled tridesetletne vojne, ko se je na tisoče rodbin izselilo iz dežele v tujino in se je večina vinogradov opustila. Kako razširjeno je bilo vinstvo na Češkem v starih časih, pričajo še danes številna krajevna imena, kakor Vinica, Vinogradi i. t. d. Še leta 1820. je imela Češka 2578 ha vinogradov, l. 1872. pa le še 690 ha. Vinograde so opuščali zlasti zato, ker so menili, da je podnebje za trto neprikladno, dasi ima Češka ugodno, kotlinasto, proti burji zavarovano lego in leži v enaki zemljepisni širini kakor sloveči Burgund na Francoskem, pa veliko bolj južno kakor sloveči vinogradi ob Renu na Nemškem,

Od l. 1872. se je zlasti po zaslugi knezov Lobkoviccev začelo vinogradništvo zopet zboljševati,

Posebno se je obdržalo in utrdilo vinogradništvo v melniškem in žernoseškem okraju na spodnji Labi, dalje nekaj malega v okolici Prage (Troja), pri Roudnici, Lovosicah i. t. d., tako da ima danes Češka še 865 ha vinogradov in se je pridelalo v zadnjih 10 letih povprečno 10.630 hl vina na leto.

Obenem s francoskimi trtami se je že za časa Karla IV. vpeljal na Češko sedanji staromelniški način obrezovanja na reznico (palec) in napnec (saron).

Črni burgundec še vedno tako režejo, bele vrste pa navadno režejo na glavo s palčki (čepki, reznicami),

vrsta prinč (baje od „vinum princeps“), ki je najbrž bela pavrsta traminca, dalje rdeči traminec, zeleni silvanec, zeleni veltlinec (rivola imenovan) rdeči veltlinec (tarant imenovan), olblink, muškatelec in španjol.

V zadnjih 30 letih se je z jako dobrim uspehom začel saditi v večji meri tudi nemški (renski) rizling in dišeči traminec, v novejšem času tudi beli burgundec.

Kletarstvo je tu na jako visoki stopnji, posebno ker je navada prodajati šele več let stara, za buteljke popolnoma zrela vina.

Melnik je torej zibelka češkega vinstva.

(Dalje prihodnjič.)

Pozor pred zavrelko!

Vsled vinske krize, ki je letos nastala v vseh vinorodnih krajih, nenavadno pomanjkuje vinske posode, kar vinogradniki posebno tedaj občutijo, ko je treba pretočiti vino.

Našemu vinščaku pretakanje dosedaj ni delalo posebnih preglavic, ker je doslej ponavadi vino prodal že jeseni, oziroma čez zimo ali vsaj do zgodnje pomladi.

Drugače je letos. Dasiravno je sedaj spomladi že skrajnji čas, da se pretakanje zvrši že drugič, nahajamo vsled tega, ker je vinske posode že jeseni primanjkovalo, po zidanicah in hramih dosti vina, ki leži še na prvotnih drožah.

V takem stanju je pa vino v silni nevarnosti, da se pokvari, in nič čudnega ni, če v vročem času tako vino zavre.

Zavrelka ali zavrelica je najhujša vinska bolezen, ki je ni mogoče več odstraniti, če se je popolnoma uveljavila. Mogoče jo je ustaviti le v početku razvoja.

Najrajša se na ta način izpridijo vina, ki imajo malo alkohola in kisline, pa mnogo beljakovin; torej šibka, malo kislina in še nezorela vina, ki še celo niso bila pretočena. Nasprotno pa včasih tudi pretočena vina niso čisto varna pred zavrelko, in sicer posebno tedaj, če se pri trgatvi ni povsem odbiralo gnilo grozdje od zdravega in se je vse skupaj zmastilo.

Drožna usedlina in beljakovine se ob toplem času prično razkrajati in se pretvarjajo v razne, vinu škodljive spojine. Ker ostane v vsakem vinu še od jeseni nekoliko nepokipelega sladkorja, se kipeenje, ki je preko zime zaostalo, zopet ponovi. V tem kipeenju se razkrajajoče drože dvignejo in se zmešajo z vinom, ki je stalo nad njimi. Razkrajanje, ki se je pričelo prvotno na drožah in beljakovinah, se sedaj raztegne na ostale vinske spojine, kakor so: alkohol, kislina, barvilo itd.

Vino vsled tega izgubi svojo prvotno moč, barvo in okus ter postane motno, celo gosto, ponavadi rjavo ali temnorjavo in neprijetno diši po gnilem sadju.

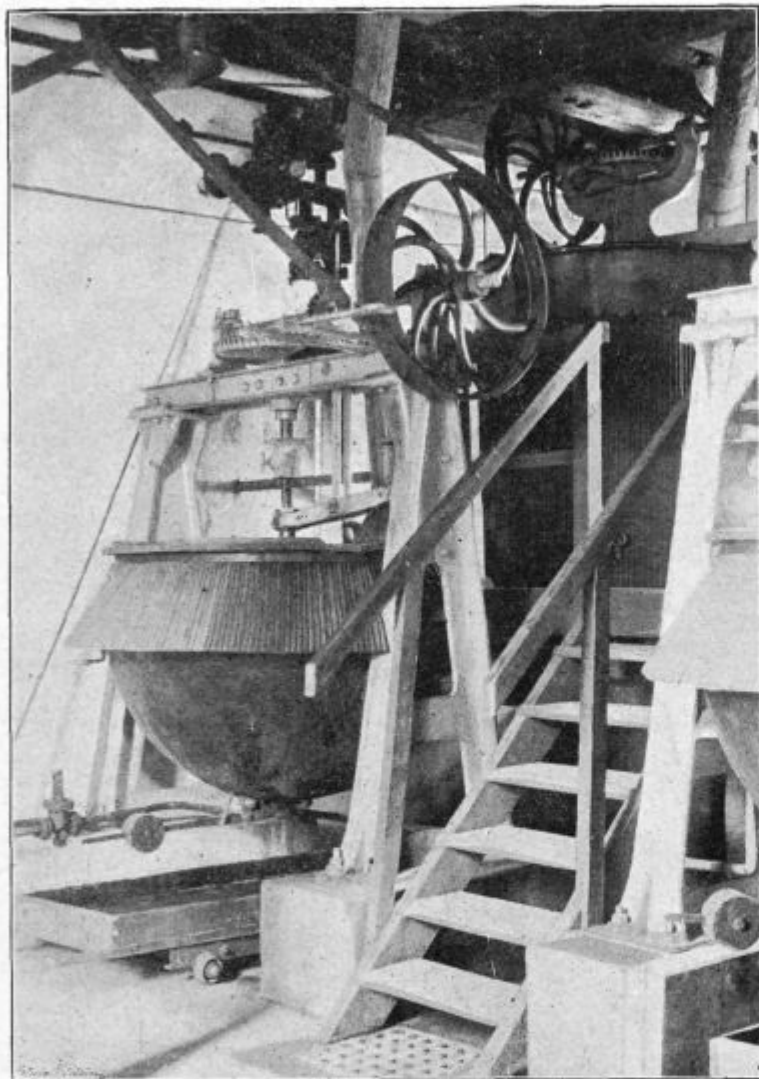
Ko je omenjeni razvoj končan, ni mogoče takemu vinu več pomagati. —

Če pravočasno opazimo prva znamenja zavrelke, se da vino še rešiti stem, da ga takoj pretočimo v zažveplano posodo in čistimo z želatino.

Če ima vino za tako čiščenje premalo čreslovine, mu lahko dodamo do 20 gramov tanina na hektoliter.

Če imamo pripravo, je pa najbolje, da vino pasteriziramo, t. j. segrejemo na 60 do 70 stopenj in čistimo, kakor pri prejšnjem postopanju.

Vino, ki smo ga na ta ali oni način obvarovali

Podoba 41. Postaja za porabo sadja v Melniku. (Stroj za vkuhanje povidljev, nad njim stroj za pasiranje povidljev.)

ker se da tako nizek star les laže prigrniti z zemljo in stem proti mrazu zavarovati.

Melniško temnordeče vino je zelo priljubljeno in se večinoma prideluje iz črnega burgundca, ki ga Čehi imenujejo roveci in se prodaja v trgovini pod imeni: melniško, burgundsko, trojslavsko i. t. d. Vino, ki po kipeenju iz kadi samo odteka, brez pritiska, in je boljše kakor prešnik, imenujejo kabinetno vino ali pa samotok.

V novejšem času sadijo tudi lovrenčevko in portugalko ter tudi nekaj frankinje, ki jo imenujejo karmazin.

Od belih vrst, ki se goje posebno v okolici Žernosek in dajejo sloveča žernoseška vina, je najboljša

zavrelke, ponavadi izgubi alkohola in kisline. To pa vsled delne razkrojitve teh sestavin.

Treba je torej to vino cepiti z močnejšim, in če mogoče, še kislejšim vinom. Če kislejšega ni pri rokah, si lahko pomagamo stem, da dodamo vinske kisline do 100 gramov na hektoliter, kar je tudi dovoljeno po novem vinskem zakonu.

Priporočljivo je dalje, da se tako vino prihodnjo jesen pusti, da prekipi na svežih tropinah.

Hudo napadeno vino pa ni za drugo, kakor da se prekuha v žganje.

Vsem vinogradnikom, ki svojega lanskega pridelka še niso prodali in ga tudi iz kterejakoli vzroka niso pretočili, je torej nujno svetovati, da to čimprej store, sicer bi se utegnulo zgoditi, da bo prepozno.

Posebno je pa paziti na vina, ki se močno penijo, ker imajo dosti beljakovin v sebi.

L. Bučar.

Vipavci, cepite zelen!

Ko sem pred kakimi 13 leti prvič prišel v klet gosp. grofa Lanthierija na Slapu, mi je takratni oskrbnik g. Gvardjančič med drugimi vrstami vina dal pokusiti tudi **zelen**.

Dasi je bilo vino pripravljeno po starem načinu (kuhano), sem vendar takoj spoznal, da je to prav fina vrsta, in sem se začel za njo zanimati, to pa tembolj, ker mi jo je g. vodja R. Dolenc, rojen Vipavec, jako priporočal.

Kmalu nato smo začepili en oddelek v državnem nasadu na Slapu s to vrsto, in tako sem prišel tudi do pridelka, ki ga v državni kleti opazujem že skoraj 10 let.

Trta „zelen“ je domača, vipavska vrsta in je znana v dveh pavnstah.

Obe pavnsti sta močne rasti, močnega, temnorumenega, v prerezu okroglega lesa s kratkimi členi.

Navaden, tridelen, nabuhnjen list svetlozelene barve je le malo zarezan (zobat), spodaj pa čisto gladek in stoji na kratkem, močnem peclju.

V grozdu se pa lahko razločujeta obe pavnsti. Ena pavnsta, ki je bolj razširjena in ki jo lahko n kratko imenujemo **zelen**, ki ji tudi velja moj današnji spis, ima precej velik, dolg, bolj valjast, zažet (gost) grozd zelene barve; jagode so zelene, okrogle in stoje na kratkih, zelenih peceljčkih. Jagodna lupina je prhka, mehka in medenega okusa.

Druga pavnsta se razločuje od prve po tem, da ima bolj rahel grozd in podolgovate jagode na rdečih peceljčkih.

Ta pavnsta veliko manj rodi kakor prva, vino ima pa fin duh, ki nekoliko spominja na muškateleca, in

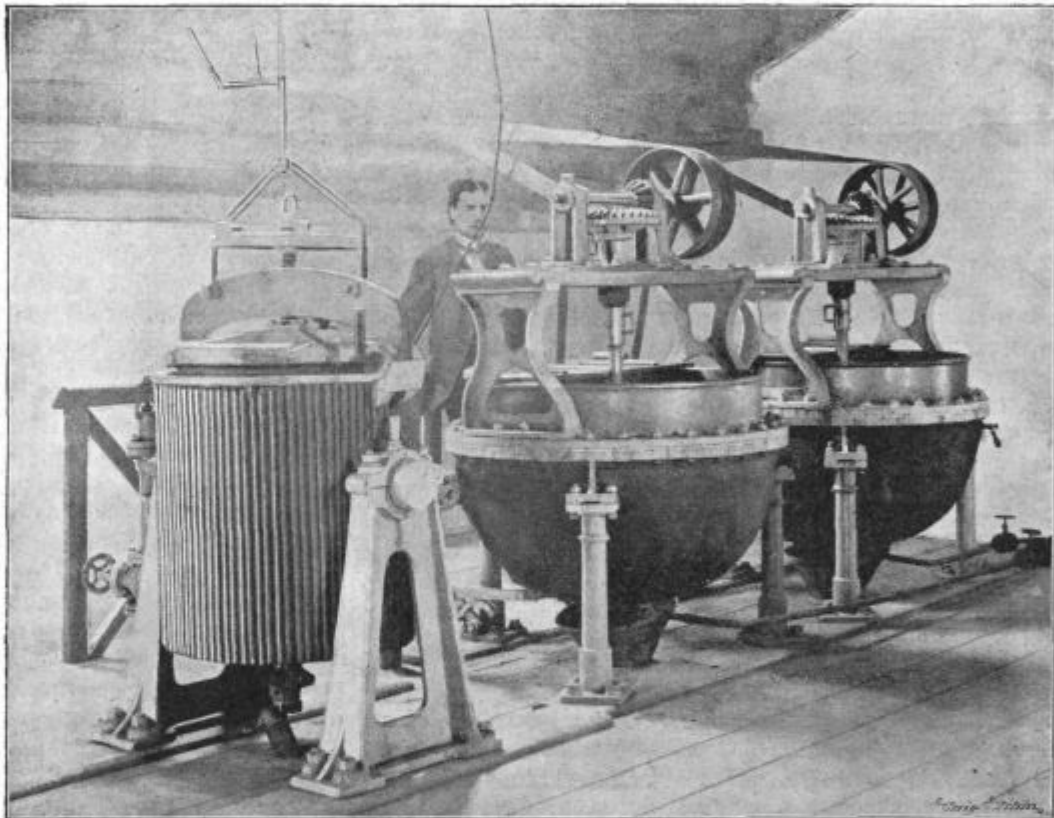
zato ji Vipavci tudi pravijo „mati muškateleca.“ Mi jo pa imenujemo muškadni zelen.

Obe pavnsti zorita precej pozno in zato za Dolensko nista priporočljivi.

Muškatni zelen je le malo razširjen, ker premalo rodi. Meni je tudi premalo znan, da bi o vinu natančneje poročal; vsekako je to bolj kvalitetna vrsta.

Navadni zelen je pa jako rodovitna vrsta. V državnem nasadu na Slapu imamo 830 rodečih trt te vrste, ki nam dajejo skoraj vsako leto po 10 in več hektolitrov vina.

Zelen (mošt ima navadno 17 do 17,5 % sladkorja in 6,5 do 7‰ kisline) daje dobro, pitno, ne pretežno namizno vino lehkooaromatičnega okusa, ki vsakemu ugaja.

Podoba 42. Postaja za porabo sadja v Melniku. (Varilni kotli za povidlje.)

Zaraditega je podpisani lani poslal ravno vino te vrste v praško razstavo in je vino na Češkem jako ugajalo in tudi zaslovelo, tako da ga že od vseh strani zahtevajo.

To mi potrjujeta tudi obe vipavski zadrugi, zlasti pa prva vipavska zadruga, ki ima že v Pragi svojo zalogo vina in svojo vinarno. Zato pa toplo priporočam Vipavcem, naj cepijo to vrsto, bodisi v nanovo napravljenih vinogradih, bodisi da slabe ali nerodovitne trte precepljajo, k čemur je najbolj pripravno cepljenje na zeleno, zlasti cepljenje v piščalko (ali pa okuliranje), ki se je zlasti v občini Ustje udomačilo.

Pri tej priliki še nekaj.

Izvoz vipavskih vin na Češko prav lepo rase, in če se tam naša vina udomačijo, bo to lahko za Vipavce prava sreča.

Čehi pa zahtevajo tudi rdeča (temnordeča) vina (črnino).

Da njih naročitev glede črnih vin ne bo treba odklanjati, priporočam, naj Vipavci cepijo tudi nekaj

malega črnine. Najbolj priporočljiva je po mojih izkušnjah za to modra frankinja, ki bogato rodi in daje tako vino, kakor ga na Češkem zahtevajo. Karmenet, ki se je precej razširil, daje bolj kislga, teranu podobna črna vina, ki na Češkem niso toliko priljubljena.

Ta vrsta tudi veliko manj rodi.

Cepiče zelena in frankinje vsak vinogradnik lahko brezplačno dobi iz državne trtnice na Slapu, če se zanje takoj zglašijo pri delovodju te trtnice g. Franu Kavčiču, poštarju v Št. Vidu pri Vipavi.

B. Skalicky,
c. kr. vinarski nadzornik.

Zanemarjeno delo pri oskrbovanju travnikov.

Mnogi sicer pogostoma prav pridni in dobri gospodarji, ki sicer skrbijo za svoje senožeti in se tudi trudijo zanje, vrše na svojih travnikih neko delo prav površno, namreč zatiranje travniškega plevela. Kaj je plevel? Vse, kar rase tam, kjer tega nečemo imeti ali ne potrebujemo, kar slabša in zmanjšuje pridelek zemljišča, ki smo ga določili v posebne svrhe. Marsiktere drugače dosti vredne rastline, ki se posebej še celo sejejo in negujejo (opozarjam le na razna zdravilna zelišča), so na travniku plevel, dočim so sicer dobre travniške rastline na njivi plevel, ki se ga težko znebimo in ga težko ugonobimo med setvijo. Na njivah zatiramo plevelne rastline z dobrim oskrbovanjem polja, s čistim semenjem i. t. d. Teže se iztreblja plevel na travnikih in pašnikih, zlasti takrat, če so se plevelne rastline že zelo razmnožile.

Da bi plevel celo nič ne prišel na travnik, temu se ni mogoče ubraniti. Veter in voda donašata vedno dosti plevelnega semena na senožeti, ptice in živali ga raztrošajo ali pa ga puščajo na travniku in pašniku v svojem blatu. Travniška zemlja pa ga ima v sebi precejšen zaklad, ki čaka dolga leta na to, da mu dajo goličave in druge okolnosti ugodno priliko, da se more razvijati.

Pa tudi kmetovalec sam skrbi z gnojem, z gnojnico in z mešancem za to, da travnik ni čist plevelnih rastlin ne glede na to, da iz napačne varčnosti mnogo pripomore z nečistim semenjem do tega, da se plevel ne iztrebi, ampak da se semenje plevelnih rastlin vedno nadomešča. S splošno enostranskim in nezadostnim gnojenjem, ki je pri nas v navadi, s pomanjkljivim oskrbovanjem travnikov, z napačnim namakanjem travnikov, pri čemer se ne odstrani nepotrebna vlaga, s prazninami med dragocenimi travniškimi rastlinami se razširjanje travniškega plevela še pospešuje, zlasti tedaj, kadar lepo vreme ugodno vpliva na bujno rast plevelnih rastlin. Nikdo mi ne bo oporekal, da je krma vsled plevelnih rastlin mnogo slabša, da lahko škoduje zdravju živine, da krave molznice dajo manjvredno mleko, da neugodno vpliva na mlečnost krav. Večja pa je škoda za travnik in pašnik sam. Plevelne rastline izsesavajo iz zemlje vsled svoje bujne rasti mnogo redilnih snovi, ki jih torej ne dobe krmske rastline; oropajo dragocene rastline tal, toplote in svetlobe; otežujejo obdelovanje zemlje, namakanje in odvajanje vode ter košnjo, kajti debelostebelnate rastline med njimi se le težko suše in začnejo plesniti.

Rastline zajedalke, kakor je n. pr. predenica, izsesavajo krmske rastline; druge zopet imajo glivice zajedalke, ki rade napadajo krmske rastline, ali pa so pravcata bivališča živalskih škodljivcev.

Zelo bogato seme olajšuje plevelnim rastlinam v mladosti borbo z dragocenimi krmskimi rastlinami, nagla rast jih brani proti temu, da jih travniške koristne rastline ne zamore, odpornost korenin in nagla rast pa jih varuje pred vremenskimi nepravilnostmi, ki jih dosti laže prenašajo kakor koristna zelišča. Če kmetovalec ne stori svoje dolžnosti s pravilnim gnojenjem, z marljivim in temeljitim obdelovanjem z brano in z valjarjem, z namakanjem in z osuševanjem travnikov, z omlajevanjem, predvsem pa z zatiranjem ničvrednih in škodljivih vsiljivk, tedaj imajo sicer mestni izletniki in letni gostje svoje veselje nad bujno in raznovrstno cvetečimi rastlinami, kmet in njegova živina pa trpi — veliko škodo.

Če je na travniku plevel zelo razširjen, se da pomagati edinole stem, da ga preorjemo in ga nanovo obsejemo. Zgodaj zrele plevelne rastline pokosimo; tudi mnogokratna košnja plevela mnogo pripomore k temu, da plevel iztrebimo s senožeti, kajti oslabimo mu korenine. Proti enoletnim plevelnim rastlinam pomaga pri deževnem vremenu pletev; če pa ima plevel globoke korenine ali če ima lesnato steblovje, tedaj naj se take plevelne rastline izkopljejo. Če ima plevel čebulo, naj se čebula prereže z močno žico; vsled tega čebula segnije plevel pa odmrje. Posebna pozornost naj se obrača na travniške robove, meje, obcestne jarke in robove, grive ob železnicah, trate ob gozdih, puste kraje, plotove itd., kajti to so gnezda živalskih in rastlinskih škodljivk. Pravočasna košnja ali paša na takih prostorih brani, da razno plevelno semenje ne more zoreti in da se plevelne rastline ne širijo dalje. Plevel iz mlatilnic, drob itd. naj se zmečka ali skuha, v kolikor te stvari krmimo, kajti ravno plevelno semenje gre neprebavljeno skoz želodec in pride z gnojem zopet na polje in travnik. Kar se ne pokrmi teh reči in morebiti pride na mešančev kup, naj se pokonča z ugašenim apnom. Več pozornosti je sploh treba obračati na mešanec, da semenje plevela, ki se vgnezdi na mešancu, ne dozori in potem ne pride z gnojem na travnik. Če senožet pravočasno in večkrat preorjemo, potem je to sploh izključeno. Mnogo pripomore k pospeševanju plevelnih rastlin enostransko in preobilno gnojenje z gnojnico. Kjer se steka temna gnojnica leto za letom na travnik, tam sicer bujno rase kislica in druge rastline, ki jim prija gnojnica, nikakor pa ne dobra trava in tečne metuljnice. Prebogato gnojenje škoduje pravtako, kakor če nič ne gnojimo ali le enostransko. Na to slednje je treba posebno paziti zlasti pri gnojenju z umetnimi gnojili, kajti sicer kmetovalec lahko napravi bridke izkušnje. Končno še dve opomni, ki se mi zdita jako važni. Vsak kmetovalec naj bi poznal najbolj škodljive in najbolj razširjene plevelne rastline že iz ljudske šole; nadalje bi moral biti poučen o razmerah, ki v njih najlaže uspevajo, kakor tudi na kateri način jih je treba zatirati. Tam, kjer ima posameznik dobro voljo iztrebiti iz svojih travnikov plevel, njegovi mejaši pa držijo roke navzkriž, naj bi se vpeljalo prisilno zatiranje plevelnih rastlin, tako da bi kot udje celote, to je kmetskega stanu, morali biti tudi v tej točki edini in bi delovali vzajemno drug za drugega.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 173. Ali je dobro prasičem pokladati med pičo rjave hrošče? Pri nas jih nekteri pokladajo in prasiči jih radi jedo. (A. V. v S.)

Odgovor: Rjavi hrošči so saminasebi prav dobra krma za prasiče, ki je redilna in lahko prebavna. Sveži rjavi hrošči

imajo v sebi 68,9 % vode, 12,4 % beljakovin in 3,8 % tolišče. Vsekako pa ne smemo zamolčati, da so rjavi hrošči nositelji zalege neke gliste (*Echinorynchus gigas*), ki se v prasičjih črevih razvije v popolno žival, t. j. v do 50 cm dolgo glisto, ki povzroča zaprtje, preje čreva in naredi vnetico črev in trebušne mreže. Povsod seveda hrošči niso okuženi s to zalego. Posušeni rjavi hrošči nimajo v sebi žive te zalege in zato niso nevarni zdravju prasičev ter so tudi dobra krma.

Vprašanje 174. Ali so opaljeni trsní koli trpežnejši in v kakšni meri? (A. V. v S.)

Odgovor: Opaljeni trsní koli (na tistem mestu, kjer je kol med prstjo in zrakom) so znatno bolj trpežni in ne trohne in ne gnijo tako hitro kakor neopaljeni. Koliko bolj trpežni so taki koli od neopaljenih, je zelo različno in je odvisno od kakovosti kolov. Kolov ni pregloboko opaliti, ampak jih je le nekaj minut držati na ognju, ki ne gori z velikim plamenom, da dobe le rjavkastočrno barvo.

Vprašanje 175. Na graščinskem svetu imamo pašne pravice in pravico do lesa za poljske ograje. Dotični svet je sedaj že popolnoma zaraščen, da skoraj ni nikake pašne več, in graščina zahteva, da ona odkazuje les, ki naj se poseka, in daje samo neporabno grmovje in trnje. Kako nam je postopati proti graščini, da pridemo do svojih pravic? (K. s. i. d. v S.)

Odgovor: Vi imate služnostne pravice do pašne in do lesa na graščinskem svetu. Te pravice so urejene po cesarskem patentu iz l. 1853., ki govori o odvezi in ureditvi takih pravic. Ta cesarski patent je zelo pomanjkljiv in v slučaju prepira bo graščina skoraj vedno imela svoj prav. Ne priporočamo Vam spuščati se z graščino v prepir; skušajte se izlepa poravnati in priti do svojih pravic, in če tako ne gre, zahtevajte ureditev ali pa odvezo svojih pravic pri c. kr. deželni komisiji za odvezo in regulacijo služnostnih pravic v Ljubljani. Sicer pa dobimo v kratkem nov tozadeven zakon, ki bo gotovo bolj v prilog upravičenim kmetom, in takrat boste laže in več dosegli.

Vprašanje 176. Štiriletna kobila ni mogla storiti zaradi prevelikega žrebeta, in da smo jo oteli, smo morali mrtvo žrebe iz nje potegniti. Kobila je ostala zdrava, a ni naredila pred porodom nič vimena in tudi po porodu ni imela kaplje mleka. Ali je taka kobila, ki pri prvem žrebetu ni imela mleka, še porabna za pleme in kako jo je krmiti pred porodom in po porodu, da dobi mleko? (A. P. v P.)

Odgovor: Kobila ni imela razvitih mlečnih žlez, ali pa ima celo pokvarjene. V prvem slučaju bo morda kobila pri drugem žrebetu imela več mleka, v drugem slučaju pa ostane pri starem. Vsekako ostane kobila slaba dojilja, in ker so z vzrejo žrebet od takih kobil velike tvžave, zato je bolje, če take kobile ne rabite za pleme. Krmljenje z dobrim senom, z ovsom, s korenjem in z lanenimi tropinami pospešuje mlečnost.

Vprašanje 177. Kako zatrem bramorje na vrtu? Ali je res gnojenje s konjskim gnojem vzrok, da se bramorji rede? (P. R. v V.)

Odgovor: Bramorji ljubijo v zemlji gorkoto, in ker se pri razkrajjanju konjskega gnoja razvija veliko toplote, zato je resnično, da konjski gnoj pospešuje razmnoževanje bramorjev. Sredstev proti bramorjem je več priporočenih, a zatreti jih je vendarle težko. Najbolje je jeseni in spomladi spustiti na neobdelani vrt prasiče, ki razrijejo vso zemljo in skrbno poiščejo in pojedjo vse žuželke in med njimi tudi bramorje. Profesor Erjavec piše v svoji knjigi „Naše škodljive živali“ o zatiranju bramorja takole: Bramor nima mnogo preganjalcev, ker živi in ruje skrit pod zemljo. Največja preglavica je tudi njemu krt in miši podobna rovka (špičmoh, špičmer). Vrane, kavke, škorcei in drugi taki, po zemlji

brbajoči ptiči ga radi pohrustajo, če jim pride pod kljun. No, kjer so se bramorji prav vgnezdili, mora človek tudi sam vzdigniti roko na nje. Največ opraviš in najbolj v živo ga primeš, če poiščeš gnezdo in zatareš hkrati vso zalego. Gnezda ni težko najti, ovadijo ti ga vsilhajoče rastline. Kjer na zelenih tleh opaziš orumenelo liso, ondi je gotovo bramorjeva zalega. Če si ta kos bliže ogledaš, zapaziš tudi rove, ki vodijo v gnezdo; posebno očitni so po kakem dežju ali pa v jutranji rosi. Če so ti bramorji nadležni spomladi, ko še nimajo gnezda, ali pa tudi tedaj, če jim ne moreš zaslediti legla, nastavi v zemljo lonec, da se bodo vanj ločili. Lonec, bodisi kak kuhinjski ali cvetni, ki si mu pa prej luknjo v dnu dobro zateknil, zakoplji v zemljo tako globoko, da bo njegov gornji rob nekoliko nižje od bramorjevega rova. Bramor priteče po svoji navadni cesti, pade v nastavo in ne more ven. Več takih loncev, na prikladnih mestih vkopanih, ti dá mnogo tega mrčesa v pest. Včasih pa poglej v lonec in izprazni človek. Bramor je zmrzla žival in išče toplote. Imaš li v vrtu mnogo te golazni, izkopljí jeseni tu in tam jame in jih napolni s konjskim gnojem. Mrčes, gredeč za toploto, se zbira pod gnojem, in spomladi ga brez velikega truda lahko pomoriš. Nekteri jih tudi v rovih zalivajo z vrelo vodo.

Vprašanje 178. Da bi strop iz betona v hlevu ne bil pozimi moker, svetujejo nekteri, naj ga po vrhu nasujem s kako rečjo, in sicer n. pr. z žaganjem, s sipo, s peskom i. t. d. Ali bi to res kaj pomagalo, kaj bi bilo najboljše in koliko na debelo bi bilo nasuti? (V. K. v O.)

Odgovor: Strop iz betona je vedno mrzel in zračna vlaga se na njem nabira v obliki kapljic. Če se strop segreje od hlevne toplote in se mu more ta toplota s kako vrhu njega nasuto tvarino ohraniti, potem seveda ne bo močil. To se pa nikakor ne da tako lahko zvršiti, kajti nasuta plast bi morala biti precej debela, zlasti če je hlev visok in že samnasebi ni posebno gorak. Najbolje bi bilo narediti nad stropom lesena tla in med njimi ter med betonom napolniti prazni prostor s šotnim drobom, z rezanico ali s suhim žaganjem. Debelost nasute plasti je zavisna od raznih okoliščin in je še vprašanje, ča se doseže dober uspeh. Mi stojimo na stališču, da je edino pravi način, vlago iz hleva spraviti, ki je živalim zelo škodljiva, če se hlev pravilno in zadostno prezračuje. Redno odvajanje vlažnega zraka, ne da bi se blev shladil, tvori pravilno prezračevanje in preprečuje mokroto na stropu in na stenah.

Vprašanje 179. Kupil sem kravo, ki na en sesec ne molze. Pri molži se čuti v sesku debela mrena, ki menda zadržuje mleko. Kako bi se tak sesek popravil? (A. P. v M.)

Odgovor: Vsled kake bolezni ali vsled nepravilne molže morejo nastati znotraj v tuljavi seska novi stvori, ki zavirajo ali popolnoma onemogočujejo odtok mleka. Takega seska ne morete sami ozdraviti, temveč morate zdravljenje prepustiti živinozdravniku, ki obenem dožene, če dotični del mlečne žleze v vimenu še deluje, kajti v nasprotnem slučaju je vsako zdravljenje zastoj.

Vprašanje 180. V sadovnjaku imam hruševo drevje, že precej staro, in sicer na prepihu. Drevje je zdravo in krepko, rodi pa le redkodaj. Kaj je temu vzrok in kako bi se drevje prisililo, da bi rodilo? Morda je drevje prestaro in bi ga bilo bolje posekati? (B. S. v G.)

Odgovor: Da hruševo drevje v Vašem sadovnjaku maloktero leto obrodi, more biti več vzrokov. Taki vzroki so slaborodovitna vrsta, neprikladna podloga (ki je nanjo vrsta cepljena), neprikladna zemlja in lega, pomanjkanje redilnih snovi v zemlji, morda rudninskih, n. pr. fosforove kisline ali kalija, neprimerna spodnja plast (grušč ali mokra glina), starost in nepravilno oskrbovanje. Dognati morate

torej vzrok neplodnosti drevja in ga odstraniti, če se dá, drugače je pa seveda treba drevje posekati.

Vprašanje 181. Kako je zdraviti takole bolne kokoši: Živali so čemerne, ne marajo jesti in hodijo prav počasi; blato gre rado od njih, pa se jih dolgo drži. Tako bolne kokoši navadno poginejo v 3—4 dneh. (A. Z. pri Sv. G.)

Odgovor: Kolikor se da iz Vašega kratkega opisa bolezen posneti, Vaše kokoši bržkone bolehajo za drisko, kar se da sklepati iz tega, ker gre blato rado od njih in se jih nenavadno dolgo drži. Poskusite dajati kokošim rižev sluz, t. j. na vodi popolnoma razkuhan riž. Tudi tanoform je dobro zdravilo proti driski. V pitno vodo dajte 1—2 % železne (zelene) galice. Sicer pa najbolje storite, če pošljete prvo za tako boleznijo pogiblo žival na I. kranjsko perutninarsko društvo v Zg. Šiški št. 75. pri Ljubljani, da na podlagi raztelesenja doženejo bolezen in njen vzrok.

Vprašanje 182. Na svojo njivo imam pot po tujih njivah ter sem to pot doslej rabil spomladi in jeseni. Letos sem to njivo izpremenil v senožet, in ker zato več vozim kakor poprej, zahtevajo lastniki sosednih tujih njiv posebno odškodnino, ki je pa tako visoka, da več znaša kakor je prostor vreden. Ali sem dolžan plačati **odškodnino za vožnjo po tujih njivah**, ki imam pravico do nje. (M. P. v Č.)

Odgovor: Vi imate za obdelovanje svoje njive služnostno pravico voziti po sosednih tujih njivah. Če imate sedaj več vožnje, je temu posledica razširjenje služnostne pravice, ki je sosedje niso dolžni trpeti, izvemši če se z njimi poravnate in plačate odškodnino. Sicer pa lahko po zakonu, tičočem se potov za silo, pri okrajnem sodišču izposlujete proti primerni odškodnini posebno dovozno pot na svojo senožet.

Vprašanje 183. Moja dve leti stara žrebica ima bradavice na smrčku. Bradavice so spočetka drobne kakor proso, potem se pa povečajo. Odkod dobi konj bradavice, kajti imam vse snažno, in kako se bradavice odpravijo? (I. P. v N.)

Odgovor: Bradavice bržkone povzročata neka gliva, in odtod prihaja njih nalezljivost. Če je žival dotične glive nalezla, potem ne pomaga več snaga, temveč temeljito zdravljenje. Bradavice je treba odstraniti in razširjenje glive je preprečiti. To pa more le živinozdravnik in celo na konjskem smrčku, ki je pr vlečen z nežno kožo, in je torej nevarno, da se z napačnim ravnanjem povzročijo kaka huda poškodba.

Vprašanje 184. V naši vasi je kmet, ki trpi veliko škodo, ker njegova živina že več let kri moči. Odkod prihaja krvomočnost goved? Dotični kmet trdi, da je njegovo seno premočno, jaz pa menim, da je vzrok drugje, kajti njegovo seno je bolj blatno in on ima vedno domače bibe, ki so z vso čredo v sorodu. (A. S. v U.)

Odgovor: Vi niste povedali, ali je dotična goved vse leto krvomočna, ali le tedaj, kadar hodi na pašo. Krvomočnost je namreč posledica zastrupljenja krvi, vsled česar se rdeča krvna telesa tope in odhajajo od živali s scalnico vred. To morejo povzročiti strupene rastline v krmi ali pa klopi. Če je živina tudi pozimi krvomočna, potem je temu vsekako vzrok seno, ki ima v sebi strupene rastline. Tako seno rase na mokrotnih travnikih, in tako ima dotični kmet, ker pravite, da je seno blatnato. Krvomočnost pa povzročata tudi klop, in sicer pri živini, ki hodi na pašo. Goveji klop se zagriže v kožo in zastupi z neko glivo živalsko kri, vsled česar nastane bolezen v obistih, ki se kaže v krvomočnosti. Tudi goveji klop se najrajši nahaja v krajih z vlažnimi tlemi, zlasti kjer rase jelšovo drevje, in odtod prihaja, da so prej jelšo dolžili za povzročiteljico krvomočnosti.

Vprašanje 185. Ali je resnična pri nas razširjena trditve, da koli iz smolnatega lesa, n. pr. smrekovi

in mreesnovi, škodujejo mlademu sadnemu drevju, ki se privezano k takim kolom zaradi smole posuši? (F. S. v B.)

Odgovor: Domnevanje, da so koli iz smolnatega lesa mlademu drevju škodljivi, je popolnoma neutemeljeno. To je pač sodba, ki jo je kdo pri Vas izrekel vsled napačnega sklepanja na podlagi kakega slučajja, ki je pa imel drug vzrok, in drugi brez premisleka tjavendan za njim klepečejo. Če bi bila smola mlademu sadnemu drevju škodljiva, potem bi je pač ne smeli ravno pri tem drevju rabiti za cepljenje in za zamazovanje ran.

Vprašanje 186. Ali se sme prodajati brez koncesije vino iz medu (medica) in žganje, kuhano iz medice? Važno je to določno vedeti v našem kraju, in sicer iz raznih vzrokov, zlasti pa vsled dejstva, da je čebelarstvo že izza časov cesarice Marije Terezije vsakega davka prosto. (A. J. v R.)

Odgovor: Po našem mnenju je točenje medice svobodna obrt, ki jo je obrtni oblasti samo naznaniti, in ni zanjo potrebna nobena koncesija. To mnenje izvajamo iz dejstev, da se pri nas vsaj doslej ni plačevala užitnina od medice in se medica torej ne šteje med opojne (alkoholne) pijače. Tudi v novem obrtnem redu, kjer se govori o pravicah krčmarjev, ni o točenju medice nič omenjenega, dasi je vse drugo naštet, kaj sme krčmar točiti. Vsekako je pa prodaja in točenje žganja, kuhanega iz medice koncesionirana obrt.

Vprašanje 187. Jaz imam z vinom napolnjene sode trdo zaprte, dočim naš dacar trdi, da je bolje imeti vino le rahlo zaprto, ker more potem priti z zrakom v dotiko, kar je bolje. Ali je res tako? (V. P. v P.)

Odgovor: Vaš dacar nikakor nima prav. Če naj vino v sodu zdravo ostane, mora biti sod vedno poln in dobro zaprt, kajti zrak povzročata tvorjenje kana in cika, ki vino spridita. Zrak pač pospešuje godenje vina, a to je tisti zrak, ki prihaja skoz luknjice v dogah. Soda, ki je na pipi, seveda ni mogoče imeti polnega in zaprtega, zato je pa prazen prostor med vinom semtertja zažveplati, da se vino ne spridi.

Vprašanje 188. Imam pot skoz sosedov vrt, kjer ima on v ograji lesena vrata v tako slabem stanu, da mora voznik živino iz rok izpustiti, če jih hoče odpreti. Ker je na tem vrtu zelo strm klanec, se zaradi tega lahko pripeti, kaka nesreča, zlasti pri vožnji z mlado živino. Pri županstvu se mi je celo reklo, da moram vrata za seboj zapirati. Ali je mogoče posestnika prisiliti, da odstrani vrata na poti, ki je javna? (I. S. v O.)

Odgovor: Dotična pot čez sosedov vrt bržkone ni javna, temveč imate le Vi in morda še kdo drug služnostno pravico po tej poti hoditi in voziti. Če je tako, potem ima sosed pravico imeti vrata v ograji vrta, in ga nihče ne more siliti, da bi jih odstranil. Sosed ima celo pravico vrata s ključavnico zapirati, če izroči po en ključ vsakemu upravičencu.

Kaj delajo naše podružnice.

Čč. načelnštva podružnic prosimo, naj bodo tako prijazna ter naj nam pošiljajo kratka poročila o svojem delovanju saj bo to njim v čast, tovarišicam pa v spodbudo.

Gorenjske kmetijske podružnice.

Na povabilo kmetijske podružnice v Cerkljah so se v nedeljo, dne 25. aprila zbrali zastopniki raznih naših podružnic po Gorenjskem na skupen dogovor zaradi ustanovitve ožje skupne zveze kmetijskih podružnic na Gorenjskem. Ta nameravana zveza podružnic se opira na § 27. družbenih pravil, tretji odstavek, ki se glasi: „V dosego skupnih agrarnih koristi in v prosep jednakošnih zemljedelskih

vrst se sme dve ali več podružnic s privolitvijo občnega zbora združiti ali pa osnovati širšo zvezo podružnic.“

Temu sestanku je predsedoval zastopnik podružnice v Št. Jurju g. Golob, za podpredsednika je bil izvoljen načelnik podružnice na Primskovem g. Fran Luznar in za zapisnikarja načelstveni ud g. Jos. Benedik iz Stražišča.

Korist in potrebo take zveze je utemeljeval g. Jenko. Rekel je, da je treba naše podružnice poživiti, spraviti v nje več samozavesti, ognja in ude navdušiti, da se s ponosom imenujejo ude c. kr. kmetijske družbe. Potrebe gorenjskega dela dežele so popolnoma drugačne kakor n. pr. dolenskega. Čisto umevno in naravno je, da bo imel oni del dežele večje koristi, ki se bo za potrebe svojega okoliša bolj brigal. Kmetijska družba je organizacija, ki nanjo gledajo kmetje z zaupanjem, s ponosom, kar je naravno, kajti kar je ona storila za kmečki stan, se ne da lahko povedati.

Storila bo pa še mnogo več, ko bo imela oporo v zaupanju, v zvestobi do nje, in ko ji bodo dajali udje podružnic na svojih javnih zborovanjih, ono zaslombo, da družba na zgoraj lahko pokaže: to zahtevajo naši udje, to je nujna potreba za zboljšanje kmečkega stanu.

Zveza podružnic je potrebna, da se med udi poglobi kmečka zavest, ljubezen do tega stanu ter se da družbi večja moralna moč v dosego njenih namenov.

Nadalje je govoril še o podrobnem gospodarskem načrtu, ki ga bo treba sestaviti o nalogah nameravane zveze, ter je stavil v tem zmislu resolucijo, da naj se zbrani zastopniki izrečejo za tako zvezo, ki je bila pri glasovanju tudi soglasno sprejeta. Dalje je govoril še g. Luzaar, ki je rekel, da je med kmeti res že enkrat potreben oseben stik, da je potreba vedno večja po izobrazbi, zato naj se v podružnicah prirejejo vsaj v zimskem času redni mesečni shodi. Podružnice naj bi med seboj govornike zamenjavale.

G. Mihael Poličar iz Naklega je zastopal ravno tako mnenje, da bodo imele podružnice mnogo koristi od zveze, ki bi bila glasnik med glavno družbo in podružnicami.

G. Ivan Pipan iz Vižmarjev je priporočal, da naj delujejo tudi razne kmečke zadruge roko v roki s podružnicami, ter se je še posebno zavzemal za kmetijske shode.

Končno je poročevalec opomnil, da se v raznih krajih deluje v tem zmislu, da podružnice spopolnjujejo zadruge in obratno. Zadrzna oblika je zato pripravna in potrebna, ker nudi v deležih in poročtvu, da se lahko dobe potrebna denarna sredstva. V pravem zmislu pa imenujemo samopomoč le takrat, kadar se ustvari kmetijstvu koristno podjetje z doma pridobljenimi in skupaj zleženimi denarnimi sredstvi, kjer požrtvovalno sodelujejo izobraženi udje.

Razmotrivalo se je vprašanje, ali naj izvoli vsaka navzoča podružnica svojega zastopnika v pripravljalni odbor, ali naj se voli skupno izmed navzočih. Ker je obveljalo zadnje mnenje, se je soglasno izvolil naslednji pripravljalni odbor: Fr. Luznar, Josip Golob, Mihael Poličar, Jos. Benedek, Fr. Kržič, Ivan Pipan in Jožef Jenko.

Predsednik je zahvalil navzoče za udeležbo — bilo jih je okrog 60 — ter je zaključil zborovanje z željo, da se ustanovnega občnega zbora prav obilno udeleže še drugi, danes nenavzoči udje.

Potem se je takoj posvetoval pripravljalni odbor, ki je za predsednika izvolil Jož. Jenka, in se je dogovoril, da se ustanovni občni zbor skliče na dan 1. junija, t. j. binkoštni torek ob eni popoldne v veliko dvorano hotela „Nova pošta“ v Kranju.

Sklenilo se je naprositi g. cesarskega svetnika G. Pirca, kot potovalnega učitelja, za predavatelja in pripraviti za ta dan podroben načrt za povzdigo gorenjskega kmetijstva, ki se bo po njem v bodoče ravnati in ki bo program zvezanih gorenjskih podružnic.

Ker bo shod javen je upati, da bo udeležba od strani posestnikov prav obilna. Že to naj si vsakdo šteje v dolžnost, da bo gotovo pričujoč. Glej tudi razglas med uradnimi vestmi! — Pripravljalni odbor bo imel svojo sejo ta dan dopoldne ob desetih. Posebej se ne bo vabilo.

Kmetijske novice.

Vinska razstava v Novem mestu. Vinska kriza, ki se v nji nahaja naša vinorodna Dolenjska zaradi slabe vinske kupčije, je napolnila kmetijsko podružnico novomeško, da je priredila od 17. do 19. aprila v Novem mestu vinsko razstavo v zvezi z vinskim semnjem. Podružnica je želela tem potom privabiti vinogradnike in vinske kupce v Novo mesto, da bi se tukaj prepričali o dobroti in vrednosti vina in da bi se tukaj vneli za kupčijo. Prvo se je posrečilo v polni meri, kajti od vseh strani so prišla vina na razstavo. Vinogradniki, ki imajo v vinu še polno mrtvega kapitala po svojih kletah, so se odzvali vabilu in ponujali svoj pridelek, ki bi ga radi prodali tudi za nižjo ceno. Izostali so pa vinski kupci. Vina je bilo na ponudbo čez 2000 hl, prodalo se ga je pa komaj 100 hl. Največ je prodala kmetijska šola na Grmu, namreč 30 hl belega vina po 36 in 37 h liter. Izvrstni cvički so se ponujali po 28 in 30 h. — Razstava sama se je priredila v prostorni sobani Tučkove gostilne, ki je bila z zelenjem, napisi in podobami primerno okrašena. Na mizah, opremljenih s čednimi policami, dolgih po 4 m, so bile razstavljene 203 vrste dolenskega in belokranjskega belega in rdečega vina v ličnih steklenicah, enotno opremljenih in etiketiranih. Presojanje vin se je zvršilo v soboto, 17. aprila, in sicer v 3 skupinah. V presojevalni komisiji za dolenska in belokranjska rdeča vina so bili: dr. Elbert (načelnik), vodja Dolenc, Smola, Stoviček, Zajec, Zarc in Wutscher; v komisiji za dolenska vina: Gombsč (načelnik), Drašler, Gregorič, Majzelj, Prijatelj in Rudež; in za belokranjska bela vina: Skalčecy (načelnik), Dolničar, Guštin, Ogoreutz, Kramarič, Šušteršič in Zdošek. Dolenjskih belih vin se je razstavilo 81 vrst, premovalih je bilo 34; belokranjskih belih vin se je razstavilo 63, premovalo 28, in rdečih vin (belokranjskih in dolenskih) se je razstavilo 59, premovalo 30, tako da se je vsega skupaj oddalo 92 premij. Poleg državnih daril (2 srebrni in 3 bronaste kolajne) se je razdelilo 20 družbenih in 67 podružničnih diplomov. Premije so prejeli naslednji razstavjalci: a) Za dolenska vina: Anton Ulm v Klevevžu (srebrno državno kolajno), Karlovšek v Šmarjeti (bakreno državno kolajno), pl. Langer v Bršljinu, Fr. Kerin v Sv. Križu, Prijatelj v Tržišču, Porenta, župnik v Stopičah, oskrbnništvo v Pogancih, Suppan v Ljubljani, Gregorič v Krškem, Kartuzijanski samostan v Pleteljah, Lenarčič v Turaskem gradu pri Leskovcu, Pavčič v Straži, Pfeifer v Krškem, Majzelj v Beli cerkvi, Smola v Grabnu, grof Margheri v Starem gradu, Rudež v Tolstem vrhu, Tavčar v Št. Jerneju, Nemanič, župnik v Brusnicah, Dular, nadučitelj v Vavti vasi, Neža Rome v Sevnem, Rus v Maharovcu. Kmetijska šola na Grmu in državna klet v Novem mestu sta se odpovedali premijam. Vsi drugi dobe družbene in podružnične diplome. b) Za belokranjska bela vina: Fr. Gustin v Metliki (srebrno državno kolajno), M. Cesar iz Radovice (bakreno državno kolajno), I. Kramarič v Radovici, M. Bajuk v Božakovem, N. Vraničar v Čurilah, M. Režek v Radovici, J. Vraničar v Slamni vasi, Nemanič v Želebeju, J. Badovinac v Radovici, Matja Novak, župnik v Radovici, Ivan Slanc v Brčicah, I. Šušteršič star. v Semiču, Fr. Pezdirec v Draščih, Malerič v Semiču, Matjašič, deželni poslanec v R. salnicah, I. Sprajcer v Pugledu in Jos. Simončič v Semiču. Državna vinska klet v Novem mestu se je odpovedala premiji. c) Za dolenska rdeča vina: V. Pfeifer v Krškem (bakrena

državna kolajna), Ivan Gregorič v Krškem, Ivan Zagorc v Vratnem, dr. S. Elbert, prošt v Novem mestu, J. Majzelj v Beli cerkvi, graf Margheri v Starem gradu, dr. I. Hočevnar, državni poslanec v Krškem, Ulm v Klevevžu, Kartuzijanski samostan v Pletterjah, Porenta, župnik v Stopičah, F. Kerin v Sv. Križu, Anton Dreise v Ljubljani, Ivan Lenarčič v Turnskem gradu, pl. Fichtenau v Novem mestu, H. Štamcer v Krškem, Anton Hočevnar v Novem mestu, Ivan Bojanc v Št. Petru, Karlovšek v Šmarjeti, Urbančič v Čatežu, Gričar v Končnem pri Krškem in Jurčič v Kolcah. Kmetijska šola na Grmu se je odpovedala premiji.

d) Za belokranjska rdeča vina: Ivan Vraničar v Ornomlju, M. Režek v Radovici, Matjašič v Rosalnicah, M. Cesar v Radovici, I. Režek v Radovici, Slanc v Brčicah in M. Molek v Slamni vasi. Od 81 dolenskih belih vin je dobilo premije 34 vin, od 63 belokranjskih belih vin 28, od 40 dolenskih rdečih vin 23 in od 19 belokranjskih rdečih 7 vin. Vsega skupaj se je priznalo 92 premij. — Otvoritev razstave se je vršila v nedeljo, 18. aprila ob 11 dopoldne. Udeležili so se otvoritve: c. kr. okrajni glavar baron Rechbach, deželna poslanca Dular in Matjašič, zastopnik c. kr. kmetijske družbe Gombač, župana Ogorentz in Zurec in polna sobana občinstva. Razstavo sta pozdravila brzojavnim potom deželni glavar dvorni svetnik pl. Suklje in komercijelni svetnik Povše. Razstavo je otvoril načelnik razstavnega odbora mil. prošt dr. S. Elbert, ki je poudarjal pomen dolenskega vinogradništva in razstave in pozdravil vse navzoče. Za njim je govoril vodja Rohrmann, ki je naglašal potrebo združene samopomoči za vpljavo vinske trgovine na zunaj. Odzdravili in govorili so še okrajni glavar baron Rechbach, Skalicky, Gombač, Dular, Matjašič, Ogorentz in Zurec. Sledila je pokušnja vin, ki je pokazala, da se Dolenska ponaša z izbornimi pridelki, tostran in onostran Gorjancev. — Razstava se je zaključila v torek ob 6 popoldne s primernim nagovorom načelnika razstavnega odbora mil. prošta dr. Elberta in s poročili vodje Rohrmanna in nadzornika Skalického.

Kranjsko vino v Pragi. Izvoz naših, zlasti vipavskih vin na Češko in na Moravsko čimdaljebolj rase in se gotovo še bolj razvije, ko se vinogradniki poprimajo pravičnega kletarjenja. Prva vipavska vinarska zadruga je ustanovila v Pragi žo zalogo svojih vin in v kratkem otvori tam svojo vinarno v sloveči starodavni patricijski hiši „u vejvodů“ (pri vojvodu). Da se češko občinstvo, zlasti pa vinski trgovci, vinarji in gostilničarji še bolj seznanijo z našimi vini, zlati pa da izvedo, kje in kakšne vrste vina na Kranjskem rasejo, priredi novomeška podružnica kmetijske družbe kranjske v Pragi od 29. t. m. do 6. junija deželno razstavo kranjskih vin s pokušnjo. Te razstave se udeleži kakih 25 naših najboljših vinskih pridelovalcev in zadrug, ki razstavijo 30 do 40 vrst vina iz raznih krajev, tako da bodo vsi tipi naših vin zastopani. Vse priprave so že v tiru in lokal že najet, vina se pa odpošljejo že 10 t. m. v Prago. Razstavo in pokušanje bo vodil na mestu osebno g. vinarski nadzornik B. Skalicky, ki bo dajal udeležencem tudi strokovna pojasnila in obvestila glede nakupa vin itd. Upajmo, da ta prireditve znatno pripomore k povzdigi izvoza naših domačih vin, ki gredo letos že tako težko v denar. Gotovo bodo tudi vsi merodajni činitelji to važno prireditve vsestransko podpirali.

Cepitev prasičev proti rdečici. Prasičerejci se opozarjajo, da je skrajni čas, da se pošljejo priglasi onih posestnikov, ki mislijo prasiče dati cepiti. Cepiti se smejo prasiči v vsaki starosti. Iz podpor, ki jih ima družba za leto 1909. na razpolago, plača ona živinozdravnikom, ki bodo cepili, za vsako žival po 15 vinarjev, za ude kmetijske družbe pa še posebej 5 vinarjev, za kateri znesek (15—20 vin.) bodo živinozdravniki dotičnim posestnikom za cepitev

vsakega prasiča menj računali. Priglase naj pošljejo županstva in posamezniki kakor tudi podružnice na okrajna glavarstva, oziroma na živinozdravnike, ki bodo cepili v dotičnem okraju. Vendar pa podružnice ali posamezni udje priglase tudi lahko semkaj pošljejo in se potem od tukaj pošljejo na glavarstva, da po živinozdravniki preskrbe cepitev. Prasičerejci opozarjamo na veliko važnost cepitve prasičev proti rdečici, ker je edino sredstvo proti tej bolezni, tudi večkrat že pri obolelih prasičih.

Družbene vesti.

* Gg. družbenim udom naznanjamo, da se družba strogo drži načela, vse gospodarske potrebščine oddajati le proti takojšnjemu plačilu, oziroma proti povzetju.

* Modro galico za škropljenje trt proti peronospori ima kmetijska družba tudi to leto v zalogi, in sicer ne smetno ameriško ali angleško blago v težkih sodih, temveč najčistejšo galico iz slavnoznane tvornice v Ustju na Češkem. Cena galici je 56 K za 100 kg v Ljubljani. Oddaja se v vrečah po 100 in po 50 kg. Podružnice, ki galico skupno naroče, jo dobe voznine prosto, a le do zadnje železniške postaje, dočim morajo posamezni naročniki voznino sami trpeti; zato nujno priporočamo, naj vsakdo galico naroči potom podružnice. Podružnice naj gredo tistim viniščakom, ki zaradi revščine ne morejo biti udje družbe, na roke ter naj jim dajo galico za isto ceno kakor udom. Kdor pa udnino lahko utrpi, naj galice ne dobi, če ne pristopi k družbi. Pri tej priliki družba javlja, da je naročeno modro galico družbi, oziroma podružnicam takoj plačati. Slednje morajo izkupilo takoj poslati družbi, ker je družba modro galico kupila proti gotovemu plačilu ter mora za 20 kupljenih vagonov nad 100.000 K založiti. Naročila, ki jih družba ne plača takoj, so dražja, ker teko zamudne obresti. Te izgube pa družba ne more trpeti.

* Modra galica in žveplo se oddajata koncem aprila, oziroma začetkom majnika. Opozarjamo pa viniščake, da pride leto na trg silno veliko ameriške in angleške modre galice, ki je cenejša, a zato ni čista, je trtam lahko škodljiva in je navadno v velikih težkih sodih, ki voznino zelo podražijo, ter je vrhutega smetna, da končno v sodu ostane veliko nepravne bлага. Naša družba ima letos le omejeno množino modre galice kupljene, ker ve, da se bo marsikdo dal zapeljati po cenejši ameriški galici, zato prosimo, naj se nam naročila kmalu pošljejo.

Trtne škropilnice ima družba kakor prejšnja leta tudi letos v zalogi, in sicer dve vrsti: Navadne škropilnice, „Korona“, in škropilnice najnovejše sestave, „Hero“, ki imajo tlačilno in brizgalno napravo, ki se izsnema, so močnejše in vsestransko priporočene. Škropilnica „Korona“ stane K 20— in škropilnica „Hero“ K 32— z zabojem vred.

* Kmetje, ne opuščajte škropljenja trt proti peronospori! Ker smo imeli zadnji dve leti zaporedoma sušo, se tudi peronospora ni tako močno razvijala kakor pretekla leta. Mnogi lehkoverni in lehkomišelniki vinogradniki vsled tega mislijo, da ni treba več trt škropiti. Kako napačno je to mnenje, to nam je pokazalo ravno lansko leto. Po dolgi suši je meseca avgusta nastopilo močno deževje, in kar na mah se je prikazala peronospora, ki je mnoge vinogradnike (zlasti v zapadnih legah), ki niso bili poškopljeni, prav hudo zdelala! Ker je pa letos že majnik deževen, nam je letos pričakovati peronosporo bolj zgodaj in bolj hudo kakor lani. Zato pa svarim vse vinogradnike naj ne opuščajo škropljenja! Prvo škropljenje naj se vrši koj, ko poganjki odrasejo za dobro ped dolgi, drugo škropljenje 10 do 14 dni po prvem in tretje 14 dni po drugem. To navadno zadostuje; le če je p. letje mokrotno,

naj se škropi še v četrtič, tri tedne po 3. škropljenju. Pri vsakem škropljenju moramo pripraviti svežo zmes galice in apna. 1 kg galice in 1 1/2 kg apna zadostuje na 100 l vode. Ker je letos trta veliko bolj razvita kakor lani, naj si vsak nemudoma priskrbi potrebno galico in škropilnico. Galico oddaja c. kr. kmet. družba potem svojih podružnic.

* **Deteljno seme**, zajamčeno predenice čisto in potrjeno od kmetijsko-kemijskega preskušališča v Ljubljani, oddaja družba svojim udom z zavojem vred, in sicer seme domače štajerske ali črne detelje po 1 K 85 h, in seme lucerne ali nemške detelje po 1 K 80 h kilogram.

* **Sivo francosko ajdo**, drobnozrnato, je družba za letošnjo setev ravno kar naravnost s Francoskega dobila ter jo oddaja po 36 K 100 kg z vrečo vred. Ker vsa zaloga znaša le en vagon (10.000 kg), bomo mogli le tistim naročnikom postreči, ki se bodo pravočasno zglasili; zato prosimo takojšnjih priglasil.

* **Glede oddaje semen** objavljamo, da veljajo gori označene cene z zavojem vred in s stroški za vozni list le pri naročilih nad 5 kg. Pri naročilih do 5 kg se posebej zaračunata zavoj in vozni list.

* **Dušičnato umetno gnojilo, in sicer amonijev sulfat**, bo družba imela odslej v zalogi. Cena temu gnojilu je 31 K za 100 kg. — To gnojilo je važno za gnojenje na njivah žitu, krompirja itd., in sicer v zvezli s superfosfatom in s kalijevo soljo. Poraba amonijevskega sulfata v vinogradih je zlasti važna in zato posebno priporočena. Opozorjamo na spis „Gnojenje z dušikom“ v 1. št., na spis „Dušičnata umetna gnojila“ v 2. številki, na spisa „Gnojenje travnikov z umetnimi gnojili spomladi“ ter „Mešana gnojila in gnojenje vinogradov z umetnimi gnojili“ v 3. št. in na spis „Gnojenje krompirju, zlasti z umetnimi gnojili, s posebnim oziranjem na amonijev sulfat“ v 6. številki letošnjega „Kmetovalca“.

* **Umetna gnojila** ima c. kr. kmetijska družba naslednja v zalogi:

Tomasovo žlindro po K 8— 19 odstotno, za 100 kg. Te cene veljajo za nadrobno oddajo v družbenem skladišču. Pri naročitvah v celih vagonih se odračunajo skladiščni stroški in se torej dovoli znaten popust. V zalogi ima družba le 19 odstotno Tomasovo žlindro.

Rudninski superfosfat s 14 % v vodi raztopne fosforove kisline po 8 K 100 kg z vrečo vred. Pri naročilih v celih vagonih znaten popust. Svarimo pred nakupom superfosfata, ki je zaznamovan kot 12 - 14 odstoten, če ni primerno cenejši, kajti tak superfosfat je resnično le 12 - odstoten in sme v razmerju z gorenjo ceno le 6-86 K veljati.

Kostni superfosfat po 11 K 100 kg.

Kajnit po 5 K 80 h 100 kg.

Kalijevo sol po 12 K 60 h 100 kg. To gnojilo se oddaja tudi v vrečah po 50 kg za 6 K 50 h, ker tvornica za množine po 50 kg zaračuna 20 h za vrečo. Kdor gnoji travnike s Tomasovo žlindro ali z rudninskim superfosfatom, ta mora gnojiti tudi s kalijem, bodisi s kalijevo soljo ali s kajnitom. Mi odločno priporočamo kalijevo sol, ki ima v sebi 40 % kalija in stane 12 K 60 h, čečim ima kajnit le 12 — 13 % kalija ter stane 5 K 80 h. Namesto 300 kg kajnita se vzame le 100 kg kalijeve soli, a ima še več kalija in se vrhutega še prihrani 4 K 80 h.

Kostno moko po 10 K 100 kg z vrečo vred.

Čilski soliter po 35 K 100 kg.

Amonijev sulfat po 31 K 100 kg.

* **Rudninski superfosfat za gnojenje ajdi** prosimo pravočasno naročiti, drugače ne bo mogoče ob setvi točno postregati. Lansko leto so naši gospodarji tega gnojila za ajdo porabili 70 vagonov, t. j. množina, ki je tvornica ne more naenkrat izdelati, če nima pravočasnih naročil. Došlih naročil seveda ne izročimo precej, temveč pravočasno

do ajdove setve, ker se nam za sedaj gre le za to, da moramo tvornici pravočasno oddati naročila.

* **Močna krmila**, in sicer lanene in sezamove tropine, ima družba v zalogi ter jih oddaja prve po 19 K in druge po 17 K 50 h. Tropine se oddajajo le v vrečah po 50 kg. Ker imajo tvornice le malo blaga v zalogi, more družba naročitve zvrsevati le po vrsti, kakor dohajajo, in sicer z ozir. m na zalogo, ki jo iz tvornice spriti dobiva.

* **Klajno apno** oddaja družba v izvornih vrečah, težkih 50 kg, po 22 h kg. V manjših množinah, nad 20 kg, po 24 h, v množinah pod 20 kg pa po 26 h kg. Za manjše pošiljateve na zunaj se še posebej zaračuni za vsako pošiljatev 30 h za zavoj, vozni list itd. — Manj kakor 5 kg se ne razpošilja. — Opozorjamo, da je klajno apno potreben dodatek h krmi, koder krmila nimajo v sebi dovolj rudninskih snovi, zlasti fosforove kisline, in da klajnega apna ni zamenjati z ničvrednimi redilnimi štupami za živino.

Oddaja kos. Družba ima v zalogi za svoje ude posebno narejene kose iz najboljšega avstrijskega jekla, in sicer v isti kakovosti kakor lansko leto. — Kose so ravne, pri peti širje, in pete so tako postavljene, kakor jih žele naši kosci. Družba je dala napraviti obliko, ki je sicer enotna, ki pa po možnosti ustrega različnim željam posameznih pokrajin vse dežele. Na pogosto izraženo željo po trših kosah imamo trše kaljene kose. — Vse kose so že obrušene, da se hitreje sklepljejo. Koso more vsakdo izbrati ter tako, ki ima kako napako, ki jo je zakrivila tvornica, zameniti. — Vsaka kosa ima vtisnjeno družbeno ime. — Ker se zaradi visoke poštnine pošiljatev posameznih kos preveč podražil, zato priporočamo skupno naročanje potom podružnic, in sicer če le mogoče vsaj 10 kos skupaj.

Cene kosam so naslednje:

Dolgost v pesteh:	4 1/2	6	6 1/2	7	7 1/2	8
„ „ cm:	45	60	65	70	75	80

Cena: K 1-20, 0-90, 1—, 1-10, 1-20, 1-30.

* **Prave bergamaške osle**, in sicer temnovišnjekaste, podolgem žilaste, oddaja družba po 60 h. Osle so vse enake kakovosti ter so 24 do 25 cm dolge.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora dne 6. maja 1909.

Seji je predsedoval družbeni predsednik gosp. komercialni svetnik Povše, navzoči so bili: podpredsednik gosp. Knez, odborniki gg. Gombač, Kalan, Lenarčič, baron Liechtenberg, Pogačnik Rohrman, dr. pl. Wurzbach, Žirovnik in ravnatelj Gustav Pirc.

Glavni odbor je za družbenega zastopnika v državnem železniškem svetu izvolil družbenega predsednika gosp. komercialnega svetnika Povšeta, za njegovega namestnika pa odbornika gosp. državnega in deželnega poslanca Pogačnika.

Odbor je uredil službeno razmerje začasnega voditelja družbene podkovske šole.

Podružnici v Bohinjski Bistrici se povrne iz državne podpore polovica nakupne cene za plemenskega mrjasca.

Prošnji neke posojilnice in neke zadruge za pletarstvo in gojitev vrb za državno podporo, da uredi vzorne nasade pletarskih vrb, je glavni odbor sklenil priporočeni predložiti c. kr. deželni vladi.

Prošnji dveh mlekarskih zadrug za državno podporo se istotako priporočeni izročita na pristojno mesto.

Glavni odbor se je vsled poziva c. kr. deželne vlade izrekel za dovolitev dveh novih semnje v Št. Petru na Krasu.

Za nove ude se so priglasili in so bili sprejeti gg.: Erbežnik Ivan, posestnik na Trnovcu; Cedičnik Ivan, posestnik v Krašnji; Žnidarič Leopold, posestnik v Zagorici; Smole Frančišek, pos. v Brestu; Jakič Ivan, posestnik v Tomišlju; Majdič Anton, pos. v Beričevem; Jeglič Josip, učitelj v Selcih; Mesojedec Josip, posestnik v Šmarčni; Kržmanec Jernej, posestnik na Drenovem; Frelih Mihael, posestnik v Davči; Ruech Karol, gostilničar in

posestnik v Trziču; Svetek Josip, posestnik v Zostrem; Bončar Jakob, trgovec v Ljubljani; Štrukelj Peregrin, posestnik v Kompoljah; Dobrota Terezija, posestnica v Spod. Kašlju; Podlpinik Josip, posestnik v Srednji vasi; Zupan Anton, posestnik v Smokuču; pl. Glaser Oskar, c. kr. ritmojster na Selu; Ražem Karol, trgovec v Kozjanah; dr. Lampe Evgen, dež. odbornik in poslanec v Ljubljani; Golob Frančišek, posestnik v Rakovniku; Jerič Josip, posestnikov sin v Gorenji vasi; Nučič Josip, posestnik v Vel. Lipljenah; Prijatelj Peter, posestnik v Sodražici; Brajčič Janko, posestnik v Velikih Leščah; Jurkovič Jakob, posestnik na Hribu; Fischer Martin, gozdar na Mošunu; Kramer Martin ml., posestnik v Ahletah; Putzi Ivan, posestnik v Beli peči; Pilli Anton, posestnik v Beli peči; Klampfer Ivan, posestnik v Beli peči; Schrey Henrik, posestnik v Beli peči; Wester Viljem, posestnik v Beli peči; Paximati Štefan E., veleposestnik v Sežani; Grden Josipina, posestnica pri Sv. Križu; Riffel Josip, posestnik v Pliberku.

Seja glavnega odbora dne 5. aprila 1909.

(Konec.)

Za nove ude so se zglasili in so bili sprejeti gg:

Lovrin Jure, posestnik v Stari Lipi; Bukovec Henrik, župnik v Mokronogu; Čilenšek Alojzij, župnik v Poljičanah; Zupančič Ivan, posestnik v Spodnjem Kašlju; Lekše Frančišek, posestnik v Dolgi Raki; Šket Andrej, nadučitelj v Podsredi; Rozina Ant., posestnik na Selih pri Šumbregu; Rozman Josip, posestnik na Podreči; Dim Frančišek, posestnik v Hudinjah; Verderber Mihael, posestnik v Turkovi Dragi; Turk Josip, posestnik v Livodu; Poje Peter, posestnik v Livodu; Dolencec Gregor, posestnik v Volči; Kloboves Ivan, posestnik v Poljanah; Kokalj Jernej, posestnik v Volči; Nosan Ivan, posestnik v Brusnicah; Mali Ivan, posestnik v Dol. Grčevju; Kuralt Frančišek, posestnik v Kranju; Strah Jakob, posestnik v Pristavi; Pirnat Ivan, posestnik v Dravljah; Križnar Ivan, posestnik v Stražišču; Šiler Florijan, posestnik in mesar v Stražišču; Klemence Julij, mesar v Ljubljani; Turk Frančišek, posestnik v Novem Kotu; Mihelič Josip, posestnik v Novem Kotu; Kotnik Josip, posestnik v Mirkah; Bolka Šimen, posestnik v Poženiku; Kandolf Anton, posestnik v Gradu; Barle Frančišek, posestnik v Cerkljah; Jermančič Frančišek, posestnik v Malkovcu; Jermančič Frančišek, posestnik v Telčah; Breskvar Marija, posestnica v Ljubljani; Starc Martin, posestnik v Vel. Lipljenah; Gerjol Valentin, posestnik v Setniku; Demšar Frančišek, posestnik v Volčah; Krek Luka, posestnik v Bačnah; Osterman Jure, posestnik v Sodeveih; Korošec Ivan, posestnik na Hitonjem; Saje Josip, posestnik v Kuzarkalu; Kumše Frančišek, posestnik v Mateni; Podkov Anton, posestnik v Beričevem; Mihelič Ivan, župnik v Zaplani; Pjlar Jernej, posestnik na Rupi; Jankovič Frančišek, posestnik v Črni vasi; Žebovec Ivan, posestnik in gostilničar v Mostah; Radelj Alojzij, posestnik v Dolnjih Ponikvah; Ratajec Josip, posestnik v Češnjevku; Rogelj Anton, posestnik v Ribpovcu; Vidovič Anton, župnik v Komanjah; Pust Frančišek, posestnik v Trbovljah; Šeme Josip, posestnik na Repčem; Moder Feliks, posestnik v Zagorju ob Savi; Strmole Josip, posestnik in župan, v Gorenjih Prapročah; Končar Ivan, posestnik v Mali Štangi; Zbašnik Frančišek, posestnik v Čampah; Kaplan Karol, posestnik in mizar v Prigorici; Mrhar Alojzij, posestnik v Prigorici; Gorše Frančišek, posestnik v Rakitnici; Trebušak Frančišek, posestnik v Srednji vasi v Tuhinju; Drašček Frančišek, posestnik v Bodrežu; Kržin Frančišek, posestnik v Zadvoru; Kušar Ivan, posestnik v Notranjih goricah; Šikonija Jurij, posestnik v Tribučah; Brodar Ivan, posestnik v Hrastju; Mravljie Valentin, posestnik v Brezovici; Zalaznik Josip, posestnik v Vrzdenu; Smiljanič Elija, posestnik v Radatoviču; Kofler Mihael, posestnik v Zmetičah; Bugar Ivan, posestnik v Zavrhu; Lobe Frančišek, posestnik v Zagradcu; Mušič Marija, c. kr. poštarica in posestnica v Borštu; Lipovšek Valentin, posestnik v Jastrobljah; Anžlin Josip, posestnik v Stavčji vasi;

V a b i l o

na občni zbor kmetijske podružnice v Kamniku, ki bo v nedeljo, dne 23. maja t. l. ob desetih dopoldne v mestnem gasilnem domu v Kamniku.

S P O R E D:

1. Določitev časa in kraja za poučno potovanje.
2. Razgovor o predlogih za občni zbor kmetijske družbe.
3. Raznosterosti.

Kmetijska podružnica v Kamniku,
dne 9. maja 1909.

Valentin Benkovič, načelnik.

V a b i l o

na

ustanovni občni zbor

zveze Gorenjskih podružnic

c. kr. kmetijske družbe kranjske,

ki bo

v Kranju dne 1. junija (binkoštni torek) popoldne ob 2 uri v veliki dvorani hotela „Nova Pošta.“

S P O R E D:

1. Govor g. cesarskega svetnika G. Pirca.
2. Naloga zveze in določitev gospodarskega načrta za Gorenjsko.
3. Volitev odbora.
4. Razni predlogi in slučajnosti.

Ker je pristop vsakemu dovoljen in prost je upati, da se kmetje z Gorenjskega v najobilnejšem številu udeležijo.

Pripravljalni odbor.

P. n. Seja pripravljalnega odbora bo dopoldne ob desetih v istem prostoru. Prosimo, da se je gg. odborniki zanesljivo udeležijo.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Gorenjah pri Postojni, ki bo dne 23. maja 1909 popoldne ob štirih v hiši Ivana Jurca ml. v Gorenjah.

S P O R E D:

1. Pregledovanje računov za dobo treh let.
2. Volitev novega odbora in načelnika.
3. Predlogi in nasveti.

Če se ob določeni uri ne snide za sklepčnost občnega zbora zadostno število udov, bo pol ure pozneje zborovanje ob vsakem številu navzočih udov.

Kmetijska podružnica v Gorenjah,

dne 28. maja 1909.

J. Jurca, st.

Podružnica c. kr. kmetijske družbe kranjske v

Št. Vidu pri Ljubljani

priređi svoj

XIX. kmetijski sestanek

v nedeljo, 23. maja 1909 ob petih popoldne na Trati pri Žibertu.

Govoril bo gosp. dr. Janko Žirovnik o zapuščinskih zadevah.

K temu sestanku vabim p. n. ude c. kr. kmetijske družbe iz po njih vpeljane goste.

Ant. Štrukelj, podružnični načelnik.

Listnica uredništva.

I. Z. v D. Najemnik male loterije nima nikakšne pravice kaj zase zahtevati od dobitka in ne sme nikomur braniti v loterijo staviti. Če pa vendar komu brani staviti v loterijo, nima sicer prav, a mi ga pohvalimo, ker stem zabranjuje neumnost, ki tiči v igranju v loteriji.

I. P. v S. Če ste Vi vzeli dvojno aro nazaj, ki Vam jo je nasprotnik prostovoljno dal, in niste zahtevali izpolnitev pogodbe, potem je reč končana in Vi niste zavezani sprejete dvojne are vrniti.

Fr. Z. v S. Pasti za polhe Vam priskrbi Anton Debelak v Ribnici št. 103.

F. N. v S. Vodo iz svojega studenca smete le tedaj za namakanje svojega travnika rabiti, če mlinarji, ki temu ugovarjajo, nimajo služnostne pravice do vode.